

מבעד למסורה ושעורים בהסתכלות

שני ירדים
ישנם אצלנו:
יריד בתל-
אביב ויריד
על ה"בוידם"
כלומר בעלית
הגג שלי,
שכבר התחילו לשלח אותי שם בביתו
מפני תהגירה של ערב פסח.
ומהמת שזכותי לשיבתה של
מעלה יהיו גם דברי נעלים הפעם ואד-
בר בשעורי זה מענינא דיומא: ע"א
ה ר י ב ו ז י ו נ י ס ט י ס...
הריביוניסטים שלנו אינם מס-
תפקים, כנראה, ב ד ג ל, אלא
שחטר היה להם עוד... ה י ט נ ו ו,
והנה בשורה באה מירכתי, "הצפון"
(זהו מין עתון!), כי מרים שלנו הק-
ריאה את שיר הדגל של "בוטינסקי"
"שלוש טפות דם" רחמנא-ליצבן, ולא
עוד אלא שיכונו בקרוב גם נגון מיוחד
וישירו שיר מזמור בקול רם מלמעלה
למטה, כהון אברהם צבי בשעתו:
דם, דם, דם...
בשורה חביבי, הכל הולך וטוב

בעולמנו: הדגל, חוכן, המפקד "ולדי"
מיר הקדוש" מחכת לגדודו, פטיציה
עממית תשלח אי"ה אל החר, אוהב
עמי ינאם וגם הימנון יושר... לב עברי,
מה תבקש עוד?
ואולם איך אמר הנביא? — מצ-
פון תפתח הרעה, כלומר מהעתון הרי-
ביוניסטי שלהם. הנה מצאתי בפליון
ד' בין יתר השניאות והשבושים ידיעה
אחרונה מפתיעה ונעימה גם יתר
ב"ראש" סוור מאד: "ס י ק
ו ש פ ר י צ ק ב ד ע ה א ח ד"!.
וכשעברתי בעולם הספורט שלהם בחי-
פה ובטבריה (כלומר בעתון!) נוכחתי
לראות כי הריביוניסטים שלנו בגליל
הם ספורטיביים מאד כאנגלים ממש,
אלא שחסרון אחד יש להם בכ"ז (וכי
יש אדם בלא חסרון בעולם?), —
שאינם יודעים להבחין בין זכר לנק-
בה. הנה, למשל, קראתי בעתון "הספ-
רות" הזה, שסניף המכבים בטבריה
שונה מכל הסניפים בארץ "בוה" שאין
"היא מכוססת" אד ורק על כרור הרגל.
ואין תימה בדבר, שסניף שכזה הוא
שונה מכל הסניפים שבעולם, מחמת
שבכל הארץ הסניף הוא בלשון זכר,
ובחמיטבריה נעשה לו גם ונחמד לני-
קבה... כנראה, שיר ר' מאיר-בעלי-
הגם באמצע. ולעמית זה קרה גם בתוך

נס — אז רוב נסים הפלאת — לא
נודת המכבי בחיפה יש ע ש ר ה
מחלקות, ולא עוד אלא שהמחלקה לה
תאגדות ול"ז"י אר"צ"ו" (אולי ידעתם
אתם מה זה?) פתחה בכל שני
וחמישי דוקא ב"אותו המקום". ואף
הנקודות והפסיקים שלהם, הם ספור
טיביים מאד. כנראה למדו במחלקת
הטנים והזנה" (?) — משחק כדור
לגברות? — והם אופזים וקופזים
בין השורות ועומדים להם שלא במד-
קוסם הראוי, כמו להכעיס...
* * *
וכשאני מסתכל קצת מבעד-
למסוה אל המודעות הגדולות והכרוזים
של החזנים שלנו ורואה: זה מתפלל
בשבת-מברכים, וזה בשבת הגדולה,
קורטיון בראשון של פסח וסירוטה
באחרון של פסח, זה בחורבה וזה
בתיאטרון "ציון", זה עושה קונצרט
עם פרופ. וינברג והשני לוקא עם אבי-
לאה — כשאני רואה כל זאת נראה
לי הדבר כ"פייט" של חזנים, אבל לא
באגרופים ובעקקות כרכיוניסטים
לסחל בגרונות... וכל המרבה ל"הרביץ"
וכך דרכו של עולמנו: המכבי
עושה מלחמות ברנלים, השוטרים
במלון יון מבדרים בירים, מלחמת

הסופרים בעתונות והחזנים נלהמים
בגרונות, זה ב"רכונו של עולם" וזה
בארבעים משוררים — לא שגודים
חלילה! — ובכל מיני אימפורביזיון
ציות (מלה חדשה אצלנו כמו, להבדיל,
פטיציות...)
ואולם המלחמה האמתית, כלומר
ה ה ת ה ר ו ת הגדולה היא לא בין
החזנים אלא בין הקבלנים שלהם,
שלשה לכל אחד, כנראה, כדי שיוכלו
לברך ב"מוזמן"...
הנה עברתי ביום דכיעי זה, ערב
הקונצרט של קורטיון, לפני משרד
ה"מרכז" של המכוניות בעירנו וראיתי
כנופית יהודים עומדים ומסתכלים
מתוך הנאה לתמונתו הגדולה והמזורה
של החזן הזה.
נגש אליהם יהודי אחד, כנראה
קבלן מצד שני, ואמר להם:
— מה? מה אתם מביטים כלי-כך?
זה לא קווארטיון, זה אחיו הצעיר, גם-
כן חזן...
ומוכר הכרטיסים מספר לי כי
ערבים צעירים נכנסו אליו לקנות כר-
טיסים ל"משרלי שפליון"; סבורים היו
שזוהי תמונתו של הלץ-האמן בשפמו...
וזהו הסדר של הנשפים בשכוע
זח: ליל רביעי, קונצרט של קווארטיון,
ליל חמישי, קונצרט של קיש-קיש

בני, להבדיל, ליל שבת תפלת סירוטה
— ושלתם בתיאטרון "ציון"...
ואת זה לעומת זה עשה אלהים:
בשעה שאחב"י הולכים להתפלל ב"ר-
חורבה" עפ"י כרטיסים כמו בתיאטרון,
להבדיל אלה הבדלות, בשעה זו הופ-
כים את ה"סינמה" שלנו לבית תפלה
בשבת הגדולה, וכשם שזכינו לראות
ב"חורבת" אפיקורסים גמורים שהם
עומדים בדחילו ורחימו ועיניהם דומ-
עות בשמעם את ה"חיים של פרנסה",
כך זכינו לראות גם את "מאה שערים"
ואת היהודיות בעלי "היזמות" הפר-
טיות שלהן בתיאטרון ציון לשמע את
הקונצרט של החזן... וכשאנכי לעצמי
— למה אכחד? — אלך אי"ה בשבת
הגדולה לתיאטרון ציון לשמע "אל
הרנה" או לא "אל התפלה"...
כנראה, שסירוטה אינו "יתום
קטן" ואינו חושש להתפלל ב"סינמה",
ובקולו האדיר, שאנת-אריה ממש,
ובליוות ארבעים המשוררים שלו יצעק
"חי וקים!" בשבת הגדולה ויגרש את
"הדבוק" מעל הבמת הרבה יותר מהר
מ"עזריאלקה חוקן ולא יחת אפילו
מרגלי ניקובה הרקדניות בבלט...
אגב, כשבקשו מהחזן לסיים את
הקונצרט שלו בתפלתו חידועה "הנני
העני מטעש" — והוא ס ר ב, במר

בן, מפני קדושת התפלה הזאת —
נזכרתי במעשה נאה אחד:
יהודי אחד ספר מתוך התפעלות
גדולה בדבר הון אחד שהיה לו קול
אדיר ונפלא, — כמו סירוטה, למשל
— וכשהוציא מפיו בימים הנוראים את
הכלים: "הנני העני מטעש" חדרו
כל אנשי בית הכנסת. עמד מן הצד
יהודי סוחר, שעשה מסחרים בהרבה
ערים ואמר:
— אני אינו הון ואין לי קול אדיר
וחזק, ובכל זאת יכול אני להבטיחם
נאמנת, שאי"ה אחר החזנים כשרק אמר
את הפסוק: "הנני העני" יחדו מאד
בהרבה ערים...
* * *
וזהו פתשן הכתב שקבלתי מתל-
מידי המקורב בתל-אביב, ע"א החיל-
לא וחיננא בא"י:
אינני חכם כלכלה, כלל וכלל לא
חכם כלכלה, אבל כלום מי אומר שבש-
ביל לכתוב מאמרים כלכליים צריך
דוקא להיות חכם כלכלה? — הכנסו
למשל למשרד "מסחר ותעשיה", עתוננו
הכלכלי היחידי (בקרוכ יופיע גם באני-
גלית בשם "פלשטין אנד ניר-איסט")
וראיתם מה גדולת ה ק ל ק ל ה
המתנהגות שם בהבנה פיננסית כה
גדולה ובמה שנקרא בשם הלועזי המ-

צלצל כל כך — "אקונומיקה" ! שם
תמצאו מיניסטרום שלם, כמעט מלון
יון חדש אבל מעלה יתרה יש למלון
זה, שאין בו דר"ים ופרופסורים ושוט-
רים אלא אנשים מנחות
דרגה, עו"ד ואגרונומים ואינו ירדים
ועתונאים ו"ערב עתונאים" וערב-רב
של סתם מלכלכי ניר, ואלו האחרונים
עולים על כלם.
אבל, כאמור אין חכם כלכלה
צריך להתעסק דוקא בעניני האימפורט
החדש הזה, ואני עברכם, עומד לדבר
בעיקר על א י מ פ ו ר ט האמנות
שהציף אותנו בזמן האחרון ומשום כה
דוקא בלי מכס כלל וכלל, כנראה נכנס
הדבר בחשבון צרכי התרבות שהממש-
לה רוצה לפרנס אותנו בהם הנם אין
כסף... אמנם זיקה דזיקה יש לי לאמר
נות (וכי ראיתם יהודי בלתי אמנותי?)
אבל בכ"ז האימפורט החדש הזה מב-
היל ומפחיד אותי ביותר, אין אנו יכר
לים להגיד לאמנינו שלא
יבקר את ארצנו החביבה עליהם כל
כד... ואולם כמדומני ששתיקתנו גם
היא קצת יותר מדוי מוזרת. "שמרני
אל מאוהבי" אמר משורר האידיוליות
ארץ-הישראליות (ד. שמעונוביץ),
ואני גם אני הייתי אומר כרכיון ביחס
לאמנינו. כנראה "פרנסה" (במג ששך

קורטיון ג' פעמים באולם התערוכה
שלנו ובהורבה שלכם) קודמת אצלם
בכל זאת לאהבת, אין אני חושב הם
והלילה שצריך לקבוע להם קוטה,
לא ולא, אבל דבר אחד אינו נותן לי
מנוחה: אם באמת אמנינו אוהבים
כל כך את ארצנו הקדושה ובאים
להונן את עפרה, לכה אינם מקדישים
מהכסף שהם צוברים כאן, לעניני
צבור או לדברים שבקדושה?...
קורטיון, לע"ע בן יהודי הוא לגבי
זה ואלו כל הגודובסקיים והבלנידריים
והפטשישים וה"מתירא אני לקרא
בשמות כל הגדולים — רעה תאחזני)
— כל אלה הן לא הוציאו על ארץ
ישראל אפילו פרוטה אחת? כלם ב"ה
"ירדו מצרימת" בעירום ובחוסר כל
ועלו הימנה "ברכוש גדול". זכורני
מעשה בחזן מוינה, שהתפלל במעשבה
אחת ומפני שלא קבל אלא 15 ל"מ
"הנעים זמירות" כחתולים בשעת
יללתם וכששאלוהו לפשר דבר, לא
בוש ואמר: "לפום אנרא — צערא!".
אין אני חכם כלכלה ואין אני יודע
בדיוק כמה הוציאו אמנינו מתל-
אביבנו לבד. בטוחני שהסכום עולה
לעשרות אלפים לירות לשנה (בלי
נוזמא!) ושואל אני את בעלי "אקס-
פורט האמנות" שלנו, מדוע אינם מת-

רועים על „אוהבינו“ הרבים? מדוע לא התריע אף עתון אחד, חוץ מר' עזמות בשיעורו על „הילולא וחיננא בא“י, על שפע של „טובה זו“ — שמא כרטיס-הכבוד מנעום? ואף כי גם אני בעל-כרטיס-כבוד, בכל ה„שמחות“ אני מהותן, מכל מקום מתריע אני על „הטובה“ וצועק בקול גדול: „שמרני אל מאמני!“ העיסוק הוא שכל החבריא שלנו, כלומר „הסופרים“ בלע“ז, יעזרו לי במקהלה, כמו למשל סירוטה (ברוך סית יתום) שאין קולו נשמע אלא במקהלה.

ולכרטיס-כבוד, אל דאגה עתונאים, מאן דיהיב חיי יהיב כרטיסי. יספיקו נשפי האמנים המקומיים. וכבר היה מעשה, ובשבוע שעבר לא ידעתי לאן ללכת תחלה, אם לבלנינדר או ל„דבוס“, מפני שלא היה נשף שלישי. ולבסוף, הלכתי, כמנהג נובראין יהודאין, לישון, כי אימתי נשאר הקבצן רעב? — כשיש הרבה סעורות בעיר... עד כאן אומרים בשבת הגדול.

ומספר לי תלמידי הלז מקרוביו של פלכסנר מעשה נאה באמת: ביום החמשי העבר, יום 18 מרץ, עבר פלכסנר בכל מושבות יהודה, שחה

ברחובות כשעה וחצי ושוחח באריכות וידידות עם ה„מלשינים“ והאיזנבר-נים, ויסעו מנס-ציונה ויחנו בראשון-לציון ובשעה 4 אחה“צ הגיע לת“א בלוי ה„נווארדיה“ האמריקאית שלו והלכו ישר, כמובן, למלון מושקוביץ. שם עמדו משלחות ודלגציות מכל המי-נים ואפילו מ„השמאל“ שלנו, וחכו לו בשבע עינים כלביאת המשיח ממש עפ“י ה„אפונטמנט“ שעשה לכלב. ואולם, אהה! אין מול לת“א, בעלת-הבית הודיעה לאורח הגדול, שלצעה העמוק מני ים אין לה חדר פנוי במלונה, מחמת שה„נווארדיה“ הזריזה שלו שכחה פשוט להזמין מראש...

הם נסו אמנם, להובילו לאכסניה אחרת, ואולם הוא עקם את חטמו וצוה לנהג להובילו מיד — ירושלימה... ובינתים עומדת תל-אכיב בשקיה הריקים, שתפרו להם בעליהמשלחות וה„אפוינטמנטס“, ומחכה עודנה לבעל-הג'וינט שהפליג אמריקתה בשבוע זה בלא ברכת-פטורין ממלון-יוז ובלא אמירת „גוד ביי“ לעיר העבריה הרא-שונה שלנו... *

ואין מגלין אפילו לצנועים את מטרת בואו של מנהיגנו לארץ לפני לכתו אמריקתה. כנראה, ש„מורה“ חדשה

היא אצלנו לנסע לאמריקה דרך א“י, או אולי בא פשוט כדי לראות את משי-פתחו לכבוד ה„סדר“ וכזונתו אולי לא אל ה„הגדה“ אלא אל ה„מה נשתנה“ בדבר ה„סניידליך“ (כדורי-בצק) שם בסרפנד? ... ואולם מה שנלוי וידוע הוא כי מנ-היגנו הביא עמו במחלקה, הראשונה, נדוד של עתונאים, שיודיעו בעתונים בכל הלשונות: ז'רגון, צרפתית ואפילו רוסית, על דבר מסעו ל„ביתנו הלא-ר מי“... * * * וכשעברתי בשבוע זה בעיר העתיקה, כדרכי, נטפל אלי תלמידי דהתם (לא זה שאתם חושבים!) וסח לי מעשה שהיה בימים האלה.

ומעשה שהיה כך היה: בליל רביעי העבר, לאחר שסיימו את למוד המשניות בבית-המדרש של ר' ישעיה ברדקי בעיר העתיקה ירד השמש אל השוק כדי למצוא עשירי למנין לתפלת מעריב. פגע השמש בסכל אחד, ומחמת שעניו טרוטות קצת ועם כשכה, חשב אותו ליהודי מזרחי ואמר לו: „ערבית“? והסכל ענה לו: „טאיב“ והלך אחריו.

כשרק נננט השמש עם ה„עשירי“ שלו, קם אחד הלומדים ואמר קדיש-

דרבנן בקול רם וכלם ענו: אמן! רק הסכל לא ענה והתחיל צועק בערבית: „וויין אל-חימל“? (היכן המשא?). — איזה „חימל“? — ענה השמש — ק ד י ש! ... — „שו קאדייש“ (מה שייך כמה?) כמה שתתן.

בקצור, מתוך צעקותיו ופללותיו של הסכל, נתברר הדבר שהיהודים שלנו צרפו למנין לא יהודי אלא ג ו י גמור...

אחרי המקרה הזה התקינו בבית-הכנסת של ר' ישעיה ברדקי את שתי התקנות האלו לדורות: (א) שהשמש ר' אהרן-זאב אינו מוכ-שר למצוא עשירי למנין. (ב) שאפילו יהודי עשירי נכנס למנין בודקין אותו תחלה ליתר בטחון.

ובכ"ז מכיר אנכי נוי אחד בק"ק צפת, שגדל על אשפות אחב"י ויודע את התפלות שלנו בע"פ „כמים“, יותר אפילו מכמה מתפללים שלנו ב„ישורון“ להבדיל... * * * אנב אורחא:

עברתי בכפר במגרש הרוסי, בדרכי למשרד עבודתי, וראיתי שני יהודים עומדים ומשוחחים על יד המשרד החדש לתרגומים הרשלר-יקי.

פנה אלי אחד מהם מפקידי העליה ושמו מר ל—יץ ואמר: — שלום עליך ר' עזמות, מדי ראותי את כבודו הנני נזכר בדברי בתי הקט-נה, בת שלש שנים ומחצה בסך-הכל. כשאנו מקבלים בביתנו את „דאר-היום“ — אומר לי מר ל—יץ — בתי תופשת את הנליון ואומרת: אבא, נקרא את עזמות.

הוא אשר אמרתי: מפי עוללים ויונקים יסדת עזמות... * * * ומחמת שהיום ערב שבת-הגדול וערב-פסח בעולם, הנני מקצר ויוציא בהפזון אל השוק לקנות יין ואפילו שמפניה מן המוכר ל„ארבע כוסות“ ודוקא מהכרמל-המזרחי, (אנב, נודע לי כי „אגודת ישראל“ פנתה בבקשה רשמית למנהל האסם של הכרמל-המזרחי בעירנו לתת להב דבית יין גדולה של שלש מאות היין, כדי לחלק לענייהם ל„ארבע כוסות“. כנראה שיון הקולוניות הוא כשר אפילו לאגודיסטין, שהם מהדרין מן המהדרין... ומחמת שלא נתראה בשנידנו עד אחר החג, הנני מאהל מעכשיו לכל תלמידי ותלמידותי די בכל אהר ואתר פסח כשר ו„מלוכה“ בשרה ל„סדר“,

בלא „מה נשתנה“ ובלא „עבדים היינו“ בלא עשר-מכות בכיס ובלא שלש טפות „דם“ של הריביוזוניסטים ובלא „מרור“ של כל ה„איסטים“ למיניהם, ביחוד בלא גשם ובלא אבק בעירנו... ולכבוד ערב פסח איני רוצה חלילה להטיל עליכם מרה-שחורה ולהפריע את היום-טוב שלכם במחשבות צדדיות והנני מכרך אתכם בכיס מלא דינרים לקונצרטים ולחזנים, לטיוולים ולחליל-לים, לר' כסות ולחרסת, וביחוס למצות מתוצרת הארץ. והנני מסים את שערי בדברי ההגדה:

לשנה הבאה בירושלים העברית, אינשאללאה בעיריה ולא בבלדיה!...

עזמות